

**Kuusio kuntien sosiaali- ja
terveyskuntayhtymä**

**OMAISHOIDON TUEN
MYÖNTÄMISPERUSTEET 1.1.2019**

1)	TUEN TARKOITUS JA SISÄLTÖ	3
2)	OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISPERUSTEET	3
3)	HOITOPALKKIO JA SEN MAKSUPERUSTEET	4
4)	MITÄ OMAISHOIDON TUKEEN KUULUU	5
5)	OMAISHOITAJAN ASEMA.....	5
6)	HOITOPALKKION MAKSAMISEN JA KESKEYTYKSET	6
7)	OMAISHOITAJAN VAPAA.....	6
8)	OMAISHOIDON TUEN HAKEMINEN JA PÄÄTÖKSENTEKO.....	7
9)	OMAISHOITOSOPIMUS.....	7
10)	HOITO – JA PALVELUSUUNNITELMA	7
11)	ASIAKASMAKSUT	8
12)	OMAISHOITAJAN ELÄKE- JA TAPATURMAVAKUUTUSTURVA	8
13)	SOPIMUKSEN TARKISTAMINEN JA IRTISANOMINEN.....	8
14)	YKSILÖLLINEN HARKINTA	9

1) TUEN TARKOITUS JA SISÄLTÖ

Omaishoidon tuki on lakisääteinen sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä kunnan tulee huolehtia määrärahojensa puitteissa. Omaishoidon tukeen ei ole subjektiivista oikeutta, vaan kunta vahvistaa omaishoidon tuen myöntämisperusteet.

Omaishoidon tukea koskevan lain tarkoituksena on edistää hoidettavan edun mukaisen omaishoidon toteuttamista turvaamalla riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä hoidon jatkuvuus ja tukea omaishoitajan työtä.

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla.

Omaishoidon tukeen kuuluvat hoidettavalle annettavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, omaishoitajalle maksettava hoitopalkkio, vapaa ja hoitotehtävää tukevat sosiaali- palvelut. Palvelut hoidettavalle määritellään hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Tuki hoitajalle määritellään omaishoitosopimuksessa.

2) OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISPERUSTEET

Lain omaishoidon tuesta 3§ mukaan kunta voi myöntää omaishoidon tukea seuraavien perusteiden mukaisesti, jos:

- henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee kotioloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa;
- hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö on valmis vastaamaan hoidosta ja huolenpidosta tarpeellisten palveluiden avulla;
- hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia;
 - o omaishoito yhdessä muiden tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kanssa on hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävää;
 - o hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva;
 - o tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista.

Omaishoidon tuki on tarkoitettu kohdennettavaksi runsaasti hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville sosiaali- ja terveystyöntekijän alueella asuville asiakkaille. Asiakkailta, joilla avun tarve kohdistuu pelkästään asiointi- ja kodinhoitotehtäviin, ei ole oikeutta omaishoidon tuen palkkioon. Omaishoidon tukea ei myöskään myönnetä, jos hoidettava asuu sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikössä tai palveluasumisyksikössä.

Hoidon sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi, vaikka hoidettava viettää säännöllisesti arkiviikolla enintään 7 tuntia vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- ja terveystyöntekijän palveluja tai saaden opetusta tai kuntoutusta.

Lasten osalta omaishoidon tukea myönnetään pääsääntöisesti kolme vuotta täyttäneille vaikeasti vammaisille ja sairaille lapsille, joiden hoito vastaavan ikäiseen terveeseen lapseen verrattuna on erittäin vaativaa ja sitovaa.

3) HOITOPALKKIO JA SEN MAKSUPERUSTEET

Omaishoitajalle maksettavan palkkion suuruudesta säädetään omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 5§:ssä. Lain 6§:n mukaan hoitopalkkion määrää tarkistetaan kalenterivuosittain työntekijän eläkelain 96§:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Omaishoidosta maksettava hoitopalkkio on veronalaista tuloa, josta toimitetaan ennakonpidätys. Työntekijän sosiaaliturvamaksua ei makseta omaishoitajalle maksettavasta korvauksesta. Eläkevakuutusmaksua ei makseta 68 vuotta täyttäneiden hoitajien osalta.

Omaishoitajalle maksettava hoitopalkkio määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden sekä omaishoidon tukena annettavien palvelujen perusteella.

Omaishoidon tuen palkkio suoritetaan takautuvasti hoitoa seuraavan kuukauden aikana. (v. 2016 kokeillaan käytäntöä, jossa omaishoitaja ilmoittaa joko hoidettavasta tai hoitajasta johtuneesta syystä tapahtuneet keskeytykset)

Omaishoidon tuki jakautuu kolmeen eri ryhmään.

Ryhmä I 399,91 €/kk (aik. 392,57)

Asiakas tarvitsee paljon ohjausta / hoitoa ja huolenpitoa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissaan, mutta selviytyy osittain itsenäisesti. Hoitotyö sitoo pääsääntöisesti hoitajan kokopäiväisesti. Ilman omaishoitajaa asiakas tarvitsisi maksimaaliset kotihoidon palvelut (käynnit 4-5 kertaa vrk).

Ryhmä II 496,18 €/kk (aik. 487,07)

Asiakas tarvitsee jatkuvaa ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa. Hoitotyö edellyttää hoitajan kokopäiväistä työpanosta ja hoitovastuuta ympäri vuorokauden. Kunnan järjestämät kotihoidon palvelut eivät ole yksistään riittävä tukimuoto hoivan turvaamiseksi. Ilman omaishoidon tukea asiakas tarvitsisi tehostettua palveluasumista.

Ryhmä III 799,81 €/kk (aik. 785,14) korotettu omaishoidon tuki

Korotettua omaishoidon tukea maksetaan hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana edellyttäen, että omaishoitaja on lyhytaikaisesti estynyt tekemästä työtä tai päätoimista opiskelua (esim. omaisen tai läheisen saattohoitotilanne, siirtyminen hoitomuodosta toiseen kuten laitoksesta kotiin, henkilön toipuminen vakavasta onnettomuudesta). Saatto-

hoidon tulee perustua lääkärin päätökseen. Kyse on lyhytaikaisesta hoidosta tai huolenpidosta, jonka kesto määräytyy tapauskohtaisesti.

Edellytyksenä on, että hoitajalla ei ole tältä ajalta:

- vähäistä suurempia työtuloja
- oikeutta sairausvakuutuslain 10 luvun mukaiseen erityishoitorahaan eikä
- oikeutta vuorotteluvapaalain 13 §:n mukaiseen vuorottelukorvaukseen.

Hoidon sitovuudesta ja vaativuudesta riippumatta hoitopalkkio voidaan hoitajan esittämän erityisen syyn perusteella sopia säädettyjä määriä pienemmäksi. Omaishoidon tuen palkkioita ei myönnetä henkilöille, jotka saavat tapaturma- tai liikennevakuutuksen kautta hoitotukea tai kodinhoidonkustannusten korvausta.

4) MITÄ OMAISHOIDON TUKEEN KUULUU

- Hoitopalkkio kunnan kanssa sopimuksen tehneelle hoitajalle.
- Hoidon turvaamiseksi tarvittavat palvelut, jotka määritellään hoidettavalle laadittavassa hoito- ja palvelusuunnitelmassa.
- Omaishoitajan vapaa hoitotyöstä.
- Omaishoitajan tapaturmavakuutus.
- Omaishoitajan oikeus sairauslomaan.
- Työeläke eläkkeellä ollessa tehdystä työstä (eläke karttuu 68 ikävuoteen saakka).

5) OMAISHOITAJAN ASEMA

Hoitajaksi soveltuu henkilö, jonka hoidettava on hoitajakseen hyväksynyt ja joka on iältään vähintään 18-vuotias, toimintakykynsä ja elämäntilanteensa puolesta soveltuu tähän tehtävään. Hoitajan saadessa Kelan korotettua hoitotukea, terveydelliset edellytykset eivät täyty. Hoitajalta voidaan tarvittaessa edellyttää lääkärinlausuntoa terveydentilastaan.

Omaishoidon tuesta sopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan. Omaishoidon tuesta laaditaan hoitajan ja kunnan välille toimeksiantosopimus, jossa määritellään sopijapuolten oikeudet ja velvollisuudet.

Hoitajan eläketurva määräytyy kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaisesti. Kunta järjestää omaishoitajalle tapaturmavakuutuslain (608/1948) 57§ 1 momentin mukaisen vakuutuksen.

Omaishoidon tuki saattaa vaikuttaa hoitajan saamiin etuuksiin. Hoitajan tulee itse tarkistaa (etuuden maksajalta) ennen sopimuksen tekoa tuen vaikutus.

6) HOITOPALKKION MAKSAMINEN JA KESKEYTYKSET

Tuki maksetaan suoraan hoitajalle kuukausittain jälkikäteen. Tuki on veronalaista tuloa. Useampi henkilö voi osallistua hoidettavan hoitoon, mutta tuki maksetaan aina hoidosta vastaavalle henkilölle. Hoitopalkkioiden indeksit tarkistetaan vuosittain työntekijän eläkelain mukaan.

Rahana maksettava palkkio on riippuvainen muiden annettujen palvelujen määrästä siten, että asiakkaan saamat runsaat kunnan järjestämät palvelut vähentävät tuen määrää. Esim. omaishoidon tukea alennetaan, jos hoidettavalla on laitoshoido- ja intervalli- tai koulujaksoja vähintään 14 vrk kuukaudessa.

Mikäli omaishoito keskeytyy tilapäisesti hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kuukauden kuluttua.

Mikäli hoito keskeytyy omaishoitajasta johtuvasta syystä, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy samanaikaisesti.

7) OMAISHOITAJAN VAPAA

Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata kolme vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jona aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitotyöhön ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Vähäisellä ja satunnaisella keskeytyksellä tarkoitetaan, että hoitopäiviä tulee olla kuukaudessa vähintään 15 vuorokautta. Hoidettavan säännöllinen päivittäinen poissaolo, enintään 7 tuntia / arkipäivä ei vie hoitajan oikeutta vapaaseen. Omaishoitaja voi pitää kertyneet vapaapäivät säännöllisesti kuukausittain tai pitää pitemmältä jaksolta kertyneet vapaapäivät kerralla, kuitenkin enintään kolmen kuukauden ajalta, mikäli näin on hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjattu. Vuoden aikana kertyneet vapaapäivät on pidettävä viimeistään seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan vapaan aikana.

Kodin ulkopuolella järjestettävästä vapaasta peritään asiakasmaksuna 11,40 € /vrk (asiakasmaksulaki 6b §:n mukaisesti). Asiakasmaksu ei kerrytä asiakasmaksukattoa.

Kaupunki/kunta voi myös järjestää omaishoitajan vapaan tai muun tilapäisen poissaolon ajaksi tarvittavan sijaishoidon tekemällä sijaishoitajan kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta. Sijaishoito voidaan järjestää edellä tarkoitettulla tavalla, jos omaishoitaja suostuu siihen. Sijaishoidon palkkio on 62,23 € / vrk (aik. 61,09 € / vrk) kotona tapahtuvasta sijaishoidosta. Korvaus on veronalaista tuloa ja se on indeksiin sidottu, kuten omaishoitajien korvaukset. (Omaishoitolaki 4 a§ tuli voimaan 1.8.2011 al- kaen.)

8) OMAISHOIDON TUEN HAKEMINEN JA PÄÄTÖKSENTEKO

Päätös omaishoidon tuesta tehdään hoidettavalle. Tuki voidaan myöntää hakemuskauden alusta edellyttäen, että hoitosuhde on alkanut ja palvelutarpeen arviointikäynti, jossa laaditaan yhdessä hoito- ja palvelusuunnitelma, on tehty.

Omaishoidon tukea haetaan kirjallisesti. Hakemuksia on saatavana Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijöiden internet-sivuilta, vammaispalvelun työntekijöiltä ja ikäihmisten palveluohjaajilta. Hakemuksen liitteeksi vaaditaan lääkärinlausunto tai muu luotettava selvitys, josta käy ilmi hoidettavan terveydentila ja hoidon tarve. Tarvittaessa voidaan käyttää päätöksen tekemisen tukena toimintakykyä mittaavia mittareita. Omaishoidon tukihakemukset käsitellään asiantuntijatyöryhmässä. Omaishoidon tuen päätökset tehdään viranomaistyönä.

9) OMAISHOITOSOPIMUS

Omaishoidon tuesta laaditaan omaishoitajan ja kuntayhtymän välinen sopimus, jossa sovitaan:

- hoitopalkkion määrästä ja maksutavasta
- hoitajalle järjestettävistä vapaapäivistä
- hoitajalle järjestettävistä alle vuorokauden mittaisista virkistysvapaista
- määräaikaisen sopimuksen kestosta
- hoitopalkkion maksamisesta hoidon keskeytyessä hoitajasta johtuvasta syystä tai hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisistä syistä
- sopimuksen irtisanomisesta
- muista hoitoa koskevista seikoista
- mikäli voimassa oleva hoitopalkkio on suurempi kuin vuodelle 2016 vahvistettu, hoitopalkkio säilyy entisellään.
- ennen vuotta 2016 myönnetyt etuudet säilyvät ennallaan. (mm. Kuortaneen omaishoitajien virkistysvapaat)

Erityisestä syystä toimeksiantosopimus voidaan tehdä määräaikaisena.

10) HOITO- JA PALVELUSUUNNITELMA

Omaishoidon tuesta laaditaan yhdessä hoidettavan ja omaishoitajan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma.

Suunnitelmaan kirjataan ainakin:

- omaishoitajan antaman hoidon määrä ja sisältö
- muiden hoidettavalle tarpeellisten sosiaali- ja terveystyöntekijöiden määrän ja sisältö
- omaishoitajan hoitotehtävää tukevien sosiaalipalveluiden määrä ja sisältö
- miten hoito järjestetään hoitajan vapaan, terveydenhoitoon liittyvien käyntien ja muun poissaolon aikana

Hoitajalla on velvollisuus tiedottaa hoidettavan toimintakyvyssä ja hoidossa tapahtuvista muutoksista omaishoidon tuen yhteyshenkilölle.

11) ASIAKASMAKSUT

Omaishoidon tuen lisäksi annettavista sosiaali- ja terveydenhuollon maksuista peritään lakisääteiset maksut.

Omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien ajaksi järjestetyistä sosiaalipalveluista peritään maksuna 11,50 €/vrk.

12) OMAISHOITAJAN ELÄKE- JA TAPATURMAVAKUUTUSTURVA

Omaishoitaja ei ole työsopimuslain (55/2001) tarkoittamassa työsuhteessa työsopimuksen tehneeseen kuntaan, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan.

Omaishoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisissa eläkelaisissa (549/2003).

Omaishoitajan kanssa sopimuksen tehneen kunnan on otettava tapaturmavakuutuslain (608/1948) 57§:n mukainen vakuutus hoitajalle.

13) SOPIMUKSEN TARKISTAMINEN JA IRTISANOMINEN

Sopimusta tulee tarkistaa hoidon kestoa tai sisältöä koskevien muutosten johdosta tai mikäli siihen muutoin on aihetta.

Sopimus päättyy ilman irtisanomista sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi tai hänet siirretään ympärivuorokautiseen hoitoon.

Omaishoidon tukisopimus voidaan puolin tai toisin irtisanoa päättymään. Hoitajan irtisanomisaika on yksi (1) kuukausi ja kuntayhtymän irtisanomisaika on kaksi (2) kuukautta. Irtisanomisaika alkaa kulua sitä päivää seuraavasta päivästä, kun irtisanominen on annettu tiedoksi. Hoitajan irtisanoessa sopimuksen voidaan hänen pyynnöstään noudattaa lyhyempääkin aikaa, mikäli se hoidon kannalta on tarkoituksenmukaista.

Sopimus voi olla määräaikainen, jolloin se päättyy määräajan kuluttua ilman eri päätöstä.

Sopijapuolet voivat purkaa sopimuksen välittömästi, jos hoidettavan terveys tai turvallisuus vaarantuu. Sopimuksen purkamisesta tehdään päätös hoitajalle, lisäksi tehdään asiakkaalle päätös omaishoidon tuen päättymisestä.

14) YKSILÖLLINEN HARKINTA

Omaishoidon tukea myönnetään omaishoidon tukea koskevan lain ja tämän ohjeen mukaisesti. Päätöksenteossa käytetään yksilöllistä harkintaa asiakkaan hoidolliset ja huollolliset tarpeet huomioon ottaen.